Vol 34
Nru 181
Lulju - Settembru 2013

L-ART Imqaddsa

RIVISTA BIBLIKA

L-Art Imqaddsa

Rivista Biblika
li toħroġ kull tliet xhur
mill-Kummissarjat tal-Art
Imqaddsa tal-Provinċja
Franġiskana Maltija

EDITUR:
P. Twanny Chircop OFM
Kummissarju
tal-Art Imqaddsa

BORD EDITORJAL:
P. Marcello Ghirlando OFM
P. Noel Muscat OFM
Mr. Louis Casha

DISTRIBUZZJONI:
Fra. Lorrie Zerafa OFM

ABBONAMENT:
€10 fis-sena
€15 jew aktar Sostenitur

Kummissarjat
tal-Art Imqaddsa
8, Triq Santa Luċija,
Valletta, VLT 1213
Malta.
Tel: 2124 2254

DISINN U STAMPAR:
Best Print Co. Ltd

Il-Materjal kollu li jidher
f'din ir-Rivista
huwa Copyright ©
tal-Kummissarjat tal-Art
Imqaddsa u l-Edizzjoni
TAU, 2013

comalt@ofm.org.mt
www.ofm.org.mt

Qoxra Quddiem:
Ċenaklu: Is-Sala ta' fuq

Werrej

7

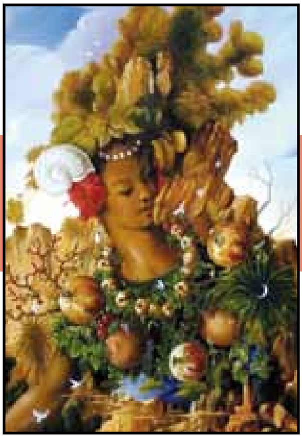

16

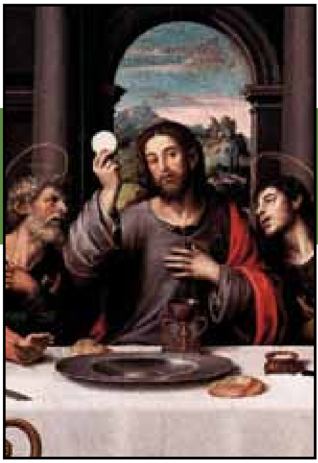

19

Editorjal

ta’ Patri Twanny Chircop ofm

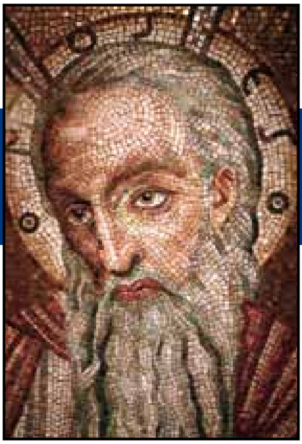

24

7 Storja tal-Franġiskani fl-Art Imqaddsa: Il-Franġiskani jakkwistaw iċ-Ċenaklu

16 Ħarsa lejn il-Ktieb tal-Għanja tal-Għanjiet

19 Kristu Medjatur ta’ Patt Ġdid

24 Il-Qawwa u l-Glorja tal-Fidi fl-Ittra lil-Lhud, Kapitlu II (It-Tielet Parti)

33 Il-Lhud fl-Evanġelju skont San Luqa u fl-Atti tal-Appostli (3)

40 L-Imperatur Kostantinu u l-Art Imqaddsa

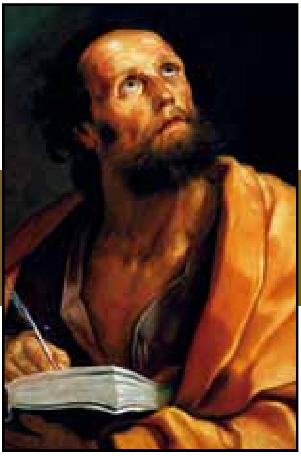

33

"Final Status Agreement" fl-Art Imqaddsa?

F’dawn l-aħħar xhur rajna attività intensa ta’ *shuttle diplomacy* min-naħa tas-Segretarju tal-Istat Amerikan John Kerry, li kien ġej u sejjer fl-Art Imqaddsa biex jipprova jirxoxta t-trattattivi bejn Israel u l-Awtorità Palestinjana, li kienu ilhom weqfin għal dawn l-aħħar tliet snin. Wara ħafna sforzi tħabbar li t-taħdidiet jistgħu issa jibdew u li fil-fatt se jingħata bidu immedjat għalihom fl-14 ta’ Awwissu bi sforz miż-żewġ naħat li se jiltaqgħu kemm f’Israel kif ukoll fit-Territorji tal-Awtorità Palestinjana, li hemm min qed jinsisti li jissejħu sempliċement bl-isem ta’ Palestina, daqs li kieku huma diġà Stat rikonoxxut mill-komunità internazzjonali.

Il-gazzetti u l-mezzi tax-xandir qed ifaħħru l-inizjattiva u jpinġu lill-Prim Ministru Israeljan Binyamin Netanyahu u l-President Palestinjan Mahmoud Abbas bħala eroj. Politiċi bħal Tzipi Livni, in-negozjatriċi Israeljana, u Saeb Erekat, in-negozjatur Palestinjan, issa jidhru quddiem l-opinjoni pubblika bħala garanzija ta’ suċċess fil-ġejjieni tat-taħdidiet.

Bħala ġest ta’ rieda tajba Israel se jeħles mijiet ta’ ħabsin politiċi Palestinjani, u min-naħa tagħhom il-Palestinjani mhux qed jinsistu li t-tkabbir u l-bini ta’ insedjamenti Israeljani fit-Territorji okkupati hu ta’ ostaklu biex jibdew it-taħdidiet. Wieħed ma għandux jinsa

...editorjal

"Final Status Agreement" fl-Art Imqaddsa?

li l-ostaklu ewlieni li waqqaf kull diskussjoni ta' rieda tajba kien il-fatt li Israel kompla jestendi l-insedjamenti li wħud minnhom saru issa bliet kbar, l-aktar madwar Ġerusalemm. Sa kemm qegħdin niktbu dan l-editorjal, Israel ħabbar li se jibni madwar elf dar ġdida f'Ġerusalemm tal-lvant u fl-insedjamenti oħrajn fit-Territorji okkupati. Min-naħa tiegħu Israel qed jgħid li se jagħmel ġest ta' rieda tajba billi jagħti l-libertà lil xi ftit mijiet ta' priġunieri politiċi Palestinjani.

Jidher li rieda tajba hemm. Imma huma bosta dawk li jistaqsu jekk din l-inizjattiva, fil-fatt, hix se tagħti l-frott mixtieq. Għalkemm tajjeb li wieħed jibqa' jittama li n-negozjati jistgħu jwasslu għal ġejjieni aħjar għall-Palestinjani, bil-ħolqien ta' stat indipendenti għalihom, għad hemm bosta diffikultajiet biex jintlaħaq dak li qed jitqies bħala "final status agreement" bejn iż-żewġ partijiet. X'inhuma d-diffikultajiet reali li qed iħabbtu wiċċhom magħhom l-Israeljani u l-Palestinjani? Nippreżentawhom biex nuru wkoll l-isbilanċ li hemm bejniethom u d-diffikultà kbira li l-ħolma ta' paċi dejjiema ssir realtà kif iridu Barak Obama u James Kerry.

Min-naħa Israeljana hemm nuqqas ta' fiduċja fil-kapaċità tal-Awtorità Palestinjana li twaqqaf attakki terroristiċi kontra ċittadini Israeljani. Israel qed jiddefendi lilu nnifsu permezz ta' numru kbir ta' kontrolli (check points) u permezz tal-ħajt ta' sigurtà li bena madwar it-Territorji Palestinjani, biex hekk jikkontrolla l-moviment ta' nies u mezzi. Il-gvern Israeljan jgħid li hu favur il-ħolqien ta' Stat għall-Palestinjani, imma bil-kundizzjoni li dan ikun demilitarizzat, li jkollu l-fruntieri tiegħu kkontrollati minn territorju Israeljan, u li ma jkollux il-kapitali tiegħu f'Ġerusalemm tal-lvant. Fil-prattika dan ifisser li l-iStat Palestinjan futur se jkun imdawwar kollu kemm hu minn territorju Israeljan, u li għaldaqstant ma jkollux il-fruntieri li jsegwu l-"green line" kif kien jeżisti sal-1967. F'kelma oħra l-Palestinjani jitilfu l-wied kollu tax-xmara Ġordan, kif ukoll meded kbar ta' art li ġew inkorporati fl-insedjamenti li Israel bena madwar Ġerusalemm

u f'postijiet oħrajn tax-Xatt tal-Punent, l-aktar fis-Samarija. Min-naħa tagħhom l-Israeljani jgħidu li lesti jinnegozjaw "land swaps" bejn artijiet li diġà bnew f'territorji Palestinjana u meded oħrajn ta' art minn Israel li huma joffru lill-Palestinjani bħala kumpens. Imma liema huma dawn il-meded ta' art ħadd ma jaf. X'aktarx li huma meded ta' deżert fejn ma hemmx ilma u l-ebda infrastruttura. U rigward il-kwestjoni ta' Ġerusalemm, li Israel iddikjaraha bħala l-belt kapitali unika, unifikata u eterna tiegħu, Israel ma jrid jaf bl-ebda kompromess.

Il-Palestinjani huma ffrustrati li l-proċess ta' paċi ilu wieqaf minn Settembru 2010, ħtija tal-intransiġenza Israeljana li tkompli tibni u tkabbar insedjamenti f'artijiet li l-Palestinjani jqisuhom tagħhom. Huma jridu Stat indipendenti li jkun mibni fuq il-fruntiera tal-"green line" tal-1967, u li għalhekk ikollu fruntiera naturali mal-Ġordanja, li jkun Stat kontigwu, jiġifieri mhux magħmul minn irqajja' ta' art separati imma minn territorju li jkompli b'mod naturali, ħlief fil-każ tal-iStrixxa ta' Gaza, u li jkollu lil Ġerusalemm tal-lvant bħala l-kapitali tiegħu. Iridu li Israel ineħħi l-ħajt ta' sigurtà u l-postijiet ta' blokk militari (check points) li jtellfu l-moviment ħieles tal-poplu Palestinjan. Fuq kollox iridu li Israel jieqaf jibni u jkabbar insedjamenti f'art okkupata, li fiha f'medda ta' 46 sena ta' okkupazzjoni daħlu jgħixu man-nofs miljun Israeljan. Irid li Israel jagħti d-dritt tar-ritorn lil eluf ta' refuġjati Palestinjani li kellhom jaħarbu ħtija tal-gwerer tal-1948 u tal-1967.

Din id-dehra panoramika tas-sitwazzjoni tfiehem waħidha kemm hu iebes li jintlaħaq ftehim stabbli u dejjiemi li jsolvi darba għal dejjem il-problema Israeljana-Palestinjana, dak li l-Amerikani qed isejħulu "final status agreement". Hemm il-periklu li jekk il-Palestinjani jaċċettaw xi forma ta' ftehim finali ma' Israel, dan ikun ifisser li huma se jibqgħu b'li jkunu ħadu u li qatt aktar fil-futur ma jkunu jistgħu jirrivendikaw drittijiet oħrajn li tilfu. Hekk, per eżempju, jekk ma jirnexxielhomx jakkwistaw lil Ġerusalemm tal-lvant bħala belt kapitali tal-iStat Palestinjan fil-"final status agreement", dan ikun ifisser li fil-futur qatt aktar ma jkunu jistgħu jiftħu negozjati fuq din il-kwestjoni.

Sadanittant Israel baqa' għaddej bil-politika tiegħu ta' diplomazija li biha "jixtri ż-żmien" b'xi konċessjonijiet minimi lill-Palestinjani, filwaqt li jibqa' jokkupa

l-art u jibni insedjamenti li saru bliet kbar f'żoni li fihom kien hemm għoljiet għammiela kollhom siġar taż-żebbuġ. Fil-każ ta' Ġerusalemm il-gvern Israeljan, bil-fomm tal-prim ministru Netanyahu, hu unanimu: "Ġerusalemm mhijiex insedjament, imma l-belt kapitali tal-iStat ta' Israel, u l-ebda pajjiż ma għandu d-dritt jindaħlilna fejn aħna nibnu djar għaċ-ċittadini tagħna."

Il-gvern Palestinjan ukoll, mix-xeħta, għandu r-raġunijiet tiegħu biex in-negozjati jtulu kemm jista' jkun. F'dawn l-aħħar 60 sena l-Palestinjani irċevew miljuni ta' dollari ta' għajnuna finanzjarja għall-iżvilupp fl-infrastruttura, saħħa, ekonomija, edukazzjoni, u ż-żamma tal-ordni pubbliku. Bliet Palestinjani bħal Betleħem u Ramallah jagħtuk impressjoni tajba, u ftit jidher il-faqar li għadu jsaltan f'żoni oħrajn tax-Xatt tal-Punent u Gaza. Xi nies influwenti Palestinjani, anke membri tal-partit Fatah fil-gvern, saru miljunarji anke frott ta' korruzzjoni u inġustizzja fit-tqassim ta' fondi ta' għajnuna. Għal nies bħal dawn hu importanti li jittawwal iż-żmien għal "final status agreement" biex jibqgħu deħlin il-miljuni b'għajnuna, u hekk iħaxxnu bwiethom. Din ukoll hi realtà ta' min iqisha biex jifhem il-komplessità tas-sitwazzjoni.

Quddiem dawn il-fatturi kollha hu tassew diffiċli li wieħed jemmen li tassew hemm rieda tajba mill-partijiet involuti biex tinstab soluzzjoni għall-problema Israeljana-Palestinjana. L-Amerika dan kollu tafu tajjeb, imma donnha qed tkompli tinsisti li għandu jintlaħaq ftehim kemm jista' jkun malajr, għax għadda wisq żmien. Il-biża' ta' kull min jaf jaħseb hi li ftehim bħal dan se jkun wieħed mgħaġġel u impost fuq il-Palestinjani, hekk li jkollhom jaċċettaw dak li jagħtuhom bla kundizzjonijiet. Dak li ftit qed jindunaw bih hu li din is-sitwazzjoni ta' "stalemate" ma tistax tibqa' għaddejja bla ebda limitu. Jekk din id-darba l-partijiet ma jaslux verament għal ftehim li jħares id-drittijiet tagħhom it-tnejn, il-futur fl-Art Imqaddsa jista' jkun biss wieħed ta' tkomplija ta' tixrid ta' demm u vjolenza, li mmarkaw b'mistħija kbira għall-partijiet kollha involuti, dawn is-60 sena u fuqhom tal-problema Israeljana-Palestinjana. Perjodu li jħammar wiċċ il-komunità internazzjonali li ma kinitx kapaċi ssolvi problema li donnha ma hi se tintemm qatt.